

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Aluehallituksen lausunto tarkastuslautakunnan vuoden 2024 väliarvioinnin edellyttämistä toimenpiteistä

Sisällysluettelo

1. Vankka tietopohja ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen	3
2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024	7
3. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinrakenne	10
4. Muut väliraportin huomiot	11

1. Vankka tietopohja ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen

Tarkastuslautakunta esitti vuoden 2024 väliarviointiraportissaan seuraavat kysymykset:

Tarkastuslautakunnan kysymys:

- Miten tiedolla johtamisen prosessi on kuvattu? Miten tieto kootaan päätöksenteon tueksi?
- Miten hyvinvointialue varmistaa, että lakisääteiset tietojärjestelmät ovat käytettävissä kaikilla niitä tarvitsevilla toimijoilla?
- Mikä taho hyvinvointialueella vastaa lakisääteisten tietojärjestelmien hankinnasta ja ylläpidosta?

Aluehallituksen lausunto

Tiedolla johtamisen prosessi

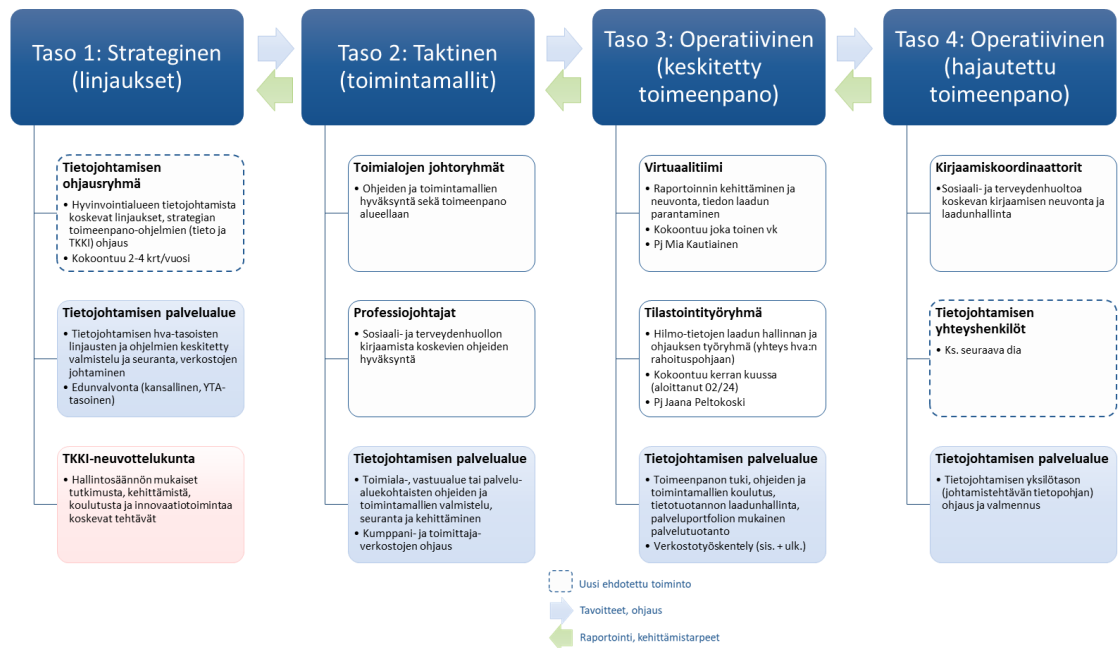
Tiedon ja tiedolla johtaminen edellyttää selkeää, keskitettyä hallintamallia, sillä hyvinvointialueen tieto ja tietotarpeet ovat hajallaan. Tieto sijaitsee useissa erillisissä järjestelmissä. Tiedosta on tarve rakentaa monia tietosisältöjä yhdistäviä eri tasoille suunnattuja analyysejä ja tilannekuvia.

Aluehallituksen 07.11.2023 hyväksymässä tieto-ohjelmassa (yksi strategian toimeenpano-ohjelman ohjelmista) tavoitteena vuosille 2024-2025 on mm., että:

- Tuodaan tietotarpeiden kartoittaminen säännönmukaisesti, toistettavaksi toiminnoksi;
- Kuvataan tietotuotantoon osallisten vastuut ja tehtävät; sekä
- Rakennetaan tiedon johtamisen arkkitehtuuri.

Nämä (ja muut tieto-ohjelman tavoitteet) edellyttävät systemaattista hyvinvointialuetasosta ohjausta ja päätöksentekoa.

Tiedon ja tiedolla johtamisen prosessi on kuvattu seuraavasti (kaavio alla). Malli on hyväksytty hyvinvointialueen johtoryhmässä. Kaikki kuvatut organisaatiot ovat toiminnassa ja niille on määritelty keskitetty vuosikello.

Kaavio 1. Tiedon ja tiedolla johtamisen prosessi

Tiedon koonti päätöksenteon tueksi

Tiedon koostaminen päätöksenteon tueksi voi perustua toistuvaan tai yksittäiseen tietotarpeeseen tai tietopyyntöön. Toistuvia tietotarpeita varten on luotu säännönmukainen ja määrääjain toistuva raportointikäytäntö. Tämän lisäksi talouteen, henkilöstöön ja suoritettuihin perustuvia vakioraportteja tuotetaan esihenkilöiden ja henkilöstön tarpeisiin erillisillä raportointitietojärjestelmillä, kuten MonetTieto tai Exreport -järjestelmillä. Yksittäiset tietopyynnot lähetetään tietopalveluiden yhteissäköpostiin (tietopalvelut@hyvaks.fi). Raportin muodostaminen käynnistyy siten, että tietotarve ja poimintaehdot käydään läpi yhdessä tilaajan kanssa, jolla varmistetaan, että tietotoimitus vastaa haluttua sekä sisällöltään että esitystavaltaan. Tietopyynnössä ja raportin toteuttamisessa arvioidaan käytettävissä olevan tiedon laatu useassa eri vaiheessa. Näissä arvioidaan muun muassa kirjaamiskattavuutta ja tiedon peittävyttä usealla kriteerillä.

Tiedot kerätään pääsääntöisesti hyvinvointialueen raportointijärjestelmillä tai kansallisista lähteistä. Tyypillisimmin raportit pohjautuvat asiakas- tai potilastietojärjestelmissä syntyvään ja niissä säilytettävään tietoon. Muita tietolähteitä voi olla esimerkiksi asiakaspalaute- ja väestötieto. Kokonaisuutena hyvinvointialueella on käytössä kymmeniä sisäisiä ja ulkoisia tietolähteitä. Tulevaisuudessa eri tietolähteet on tarkoitus tuoda tietoaletalle, jolloin tietosisältö on helpommin yhdisteltävissä ja raportoitavissa.

Tiedot toimitetaan toivotussa tiedostomuodossa, joista käytetyimpiä ovat tällä hetkellä vielä Excel ja PowerPoint. Lisäksi raportoinnissa hyödynnetään valmiita raporttipohjia, jolloin käyttäjä voi itse muodostaa raportin haluamallaan aikataululla. Säännönmukaisia ja ennalta määriteltyjä johtamisen tietotarpeita tullaan automatisoimaan ja esittämään graafisessa muodossa johdon työpöydällä. Johdon työpöydän tietoa raportoidaan jatkossa roolipohjaisesti hyvinvointialuejohtajatasosta aina palvelupäällikkötasoon saakka.

Lakisääteisten tietojärjestelmien käyttö

Hyvinvointialueen tietojärjestelmien käyttö perustuu toimintaprosessien tuottamien palvelujen tiedonhallintatarpeisiin. Hyvinvointialueen tarjoamat palvelut tuotetaan lainsäädännön mukaisin reunaehdoin. Tätä kautta tietojärjestelmille muodostuu lakiin perustuvia toiminnallisuustarpeita. Ns. lakisääteisten järjestelmien kattavuutta ja saatavuutta ylläpidetään jatkuvana työnä järjestelmän toimittajan tuottamien ominaisuuksien hallinnan kautta. Lakisääteisten järjestelmien kehittämistä tehdään yhdessä järjestelmätoimittajien sekä kansallisten yhteistyöverkostojen kanssa.

Hyvinvointialueen sisäisenä toimintana lakisääteisten järjestelmien käyttöä ohjataan käyttäjähallinnan kautta. Käyttäjähallinnan prosessin keskeinen osa on toimintaprosessien tarvitsemien käyttäjäoikeuksien hallinta. Käyttäjäoikeuksien hallintaa on kehitetty hyvinvointialueen aloittamisajankohdasta keskeisenä tietohallinnon palveluna ohjaamaan toimintaprosessien yksiköiden ja ammattilaisen järjestelmien käyttövaltuuksia ja siten järjestelmien käytön saavutettavuutta. Käyttövaltuushallinnan palvelu on automatisoitu käyttäjäystävällisemmäksi ja suoraviivaisemmaksi, jotta toimintaprosessien näkyvyys järjestelmiin ovat riittävät ja siten käyttäjäoikeudet tarvittaviin järjestelmiin ovat helposti saatavilla.

Hyvinvointialueen tietohallintopalvelut tukevat jatkuvan parantamisen keinoin toimintaprosessien kykyä toteuttaa hyvinvointialueen toimintaprosessien mukaista lainvaatimukseen perustuva tiedonhallintaa. Hyvinvointialueen lakisääteiset järjestelmät toimivat ajantasaisina palveluina, jotka hyödyntävät lainvaatimusten mukaisia järjestelmäominaisuuksia ja toimintaprosessien ammattilaisten käyttöoikeuksia.

Lakisääteisten tietojärjestelmien hankinta ja ylläpito

Hyvinvointialueen lakisääteisten tietojärjestelmien hankinnasta ja ylläpidosta vastaa hyvinvointialueen tietohallinto. Tietohallinto toteuttaa tietojärjestelmien hankintaa tietohallinnon palveluprosessien mukaisesti.

Tietojärjestelmien hankintaprosessi alkaa kustannusarvion selvityksellä, joka sisällytetään kunkin vuoden talousarvioon, toimintaprosessien tarpeiden mukaisina. Talousarvion toteutumisen mukaisena hankinta jatkuu tietohallinnon sisäisenä hankintaesityksenä, jonka perusteella toteutetaan: hankintalain mukainen kilpailutus, sidosyksikköhankinta tai hankinta alle kansallisen kynnyсарvon.

Hankintaprosessin jälkeen tehdään sopimus, jota seuraa toimittajan toimitus osana käyttöönottoprojektia. Käyttöönottoprojektin viimevaiheen tehtävänä on jatkuvaan palveluun siirto ja siten ylläpito prosessin kuvaaminen. Tietohallinto vastaa lakisääteisten järjestelmien ylläpidosta yhdessä järjestelmätoimittajan kanssa sovitun ylläpitoprosessin mukaisesti. Osana ylläpitoprosessia käydään läpi lakisääteisten järjestelmävaatimusten toteutumisen seuranta ja mahdollisimman proaktiivisesti kehitetään lainsäädäntö vaatimusten mukaisia järjestelmätoiminnallisuuksia toimintaprosessien tuottamien palveluprosessien lakisääteisten tiedonhallintavaatimusten mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan väliraportissa kuvattua sidonnaisuusrekisterin ylläpitoa varten hyvinvointialueella on tällä hetkellä käytössä määräaikaikaisena ratkaisuna sidonnaisuusrekisteri.fi-palvelu. Parhaillaan tehdään tietojärjestelmähankintaa, jonka myötä saadaan pysyvästi ratkaistua sidonnaisuusrekisterin ylläpitoon liittyvän tietojärjestelmän tarve.

2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessaan seuraavat kysymykset:

Tarkastuslautakunnan kysymys:

- Millä keinoin investointi- ja käyttötalouden tasapainoa seurataan ja arvioidaan?
- Mitkä ovat taloushallinnon ongelmakohdat? Mitkä ovat niiden korjaussuunnitelmat?
- Mitä keinoja ministeriöt ovat antaneet Keski-Suomen hyvinvointialueen taloustilanteeseen?
- Minkä suuruista kustannushyötyä tavoitellaan ensihoidon siirrolla sairaalapalveluiden vastuualueelle?

Aluehallituksen lausunto

Investointi- ja käyttötalouden tasapaino

Investointi- ja käyttötalouden tasapaino suunnitellaan osana talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessia. Asetettujen tavoitteiden toteutumista ja talouden kehittymistä seurataan kuukausittain ja hyvinvointialueen taloudesta raportoidaan aluehallituksen hyväksymän raportointikäytännön mukaisesti.

Vuoden 2024 toiminnasta ja taloudesta on raportoitu aluehallitukselle ja aluevaltuustolle siten, että neljännesvuosikatsaukset on käsitelty päätösasioina aluehallituksessa ja aluevaltuustossa. Kuukausiraportit on toimitettu aluehallitukselle tiedoksi portaaliin kuukausittain. Tuotavuusohjelman toimenpiteiden ja muiden talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisesta on raportoitu toimenpidekohtaisesti neljännesvuosikatsausten yhteydessä.

Lisäksi hyvinvointialueen johtoryhmässä on seurattu talouden toteumaa ja ennustetta sekä tuotavuusohjelman toimenpiteiden ja muiden talouden tasapainottamistoimenpiteiden etenemistä kuukausittain. Talouden seurantaa ja raportointia on tehty kuukausittain myös muilla organisaatiotasolla.

Vuoden 2025 raportointikäytännöistä päätetään aluehallituksessa 4.2.2025.

Taloushallinnon ongelmakohdat ja niiden korjaussuunnitelmat

Vasta vuoden 2025 talousarvion laadinnassa hyvinvointialueella on ollut käytössä ensimmäistä kertaa tiedot yhden kokonaisen vuoden toiminnasta ja taloudesta. Vuoden 2025 talousarvion laadinnassa erityinen huomio on ollut sen realistisuuden ja toteuttamiskelpoisuuden varmistamisessa, mitä auttaa osaltaan käytettävissä olevan tiedon lisääntyminen.

Budjettipohjassa tiedon puutteesta johtuen olleita puutteita on vuoden 2025 talousarvioon korjattu ja samaan aikaan on korostettu sitä, että suunniteltavien sopeuttamistoimenpiteiden vaikutuksia ei arvioida ylioptimistisesti. Hyvinvointialue on uusi organisaatio, joka on aloittanut toimintansa vuoden 2023 alussa. Vaikka ymmärrys hyvinvointialueen toiminnasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä ja siitä seuraavista kustannuksista on tarkentunut, syvällisen organisaatiosidonnaisen osaamisen ja hyvinvointialueen toimintaan vaikuttavien tekijöiden tuntemisen kehittyminen on vielä kesken koko organisaatiossa.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä vuonna 2023 haasteita talousseurannassa oli erityisesti kustannusten kohdistumisessa oikeille organisaatioyksiköille sekä tietojen ajantasaisuudessa menojen ja tulojen poikkeuksellisen toteumarytmin vuoksi. Vuoden 2024 aikana kustannusten kohdistuminen oikeille organisaatioyksiköille on tarkentunut vuodesta 2023. Hyvinvointialueen toimintojen ja niistä aiheutuvien kustannusten sijoittumista hyvinvointialueen organisaatiossa on tarkennettu ja osin uudelleenarvioitu. Myös hyvinvointialueen kustannuspaikkarakennetta on muutettu ja täsmennetty. Menojen ja tulojen toteumarytmi on ollut edellisvuotta vakiintuneempi. Talouden toteumatietojen seurantajärjestelmät ovat kaikkien johtajien ja esihenkilöiden käytössä ja säännöllisiä seurantakäytäntöjä on luotu eri organisaatiossille.

Talouden raportoinnin lisäksi myös toiminnan tunnuslukujen ja seurantatietojen laatua ja työvälineitä kehitetään. Parhaillaan on käynnissä mm. asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidointi yhtenäisen tiedon saamiseksi ja johdon työpöytä-ratkaisun toteuttaminen johdon raportointia täydentämään.

Talousoalveluissa on tehty mm. seuraavia toimenpiteitä:

- Taloustietojen raportointia ja raportointivälineitä on kehitetty niin sisällön, raporttien käytettävyyden, esittämistavan kuin raportointiaikataulujen osalta.
- Lisäkoulutusta on järjestetty ja järjestetään talouden tietojärjestelmien ja työvälineiden käyttöön niin talousoalveluiden henkilöstölle kuin hyvinvointialueen esihenkilöille
- Talouden johtamisen koulutussarja esihenkilöille on käynnissä
- Talousviestintää koko organisaatiolle ja erityisesti esihenkilöille on lisätty suunnitelmallisesti erillisen talousviestinnän viestintäsuunnitelman mukaan kustannustietoisuuden ja talouden osaamisen lisäämiseksi koko organisaatiossa
- Talousoalveluiden sisäisiä työskentelytapoja ja työnjakoja on muutettu ja täsmennetty, samoin yhteistyökäytäntöjä Monetran kanssa. Talouden prosessikuvauksia ja taloushallinnon ohjeita on päivitetty ja täydennetty. Talouden päivittäisprosessien sujuvuutta ja työvälineitä on kehitetty ja robotiikan, automatiikan ja sähköisten työvälineiden käyttöä on lisätty.
- Kustannuslaskennan kehittämistä jatketaan ja hyvinvointialue osallistuu VM:n yksikkökustannuslaskennan kehittämishankkeeseen.

Ministeriön antamat keinot Keski-Suomen hyvinvointialueen taloustilanteeseen

Lakisääteiset vuosittaiset hyvinvointialueneuvottelut ministeriöiden kanssa käytiin 8.11.2024. Lisäksi Valtioneuvoston ja Keski-Suomen hyvinvointialueen muutostukikeskustelut alkoivat 13.12.2024 ja jatkuvat alkuvuoden 2025 ajan.

Hyvinvointialueneuvotteluissa sosiaali- ja terveysministeriön alueelle antamat suositukset olivat:

- Alueen on määrätietoisesti jatkettava palveluiden uudistamista ja varmistettava taloutta tasapainottavien toimenpiteiden toteutuminen aikataulussa
- Alueen on jatkettava ikääntyneiden palvelurakenteen ripeää keventämistä

Sisäministeriö piti voimassa jo viime syksynä neuvotteluissa antamansa kaikkia hyvinvointialueita koskevat suositukset:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Muutostukikeskustelujen ensimmäisessä tilaisuudessa käytiin läpi alueen toiminnan ja talouden tilannekuva. Seuraavaksi tullaan tarkentamaan keskusteluissa tarkemmin käsiteltävät jatkoteemat. Ensimmäisessä keskustelussa mahdollisiksi teemoiksi nousivat mm. ikääntyneiden hoivapalvelut, palveluketjujen toimivuus, ICT:n hyödyntäminen ja digipalvelujen kehittäminen sekä henkilöstön saatavuus.

Ensihoidon siirto sairaalapalveluiden vastuualueelle

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiassa keskeiseksi menestystekijäksi on tunnistettu ihmislähtöiset ja kustannusvaikuttavat palvelut sekä saumaton palvelujen yhteensovittaminen. Tähän kokonaisuuteen on liittynyt ehdotus moniviranomaisyhteistyön laajentamisesta, jossa kohteena olivat ensisijaisesti palvelut, jotka tuotetaan hyvinvointialueella 24/7. Hallinnollisella muutoksella ensihoitopalvelu yhdistyy osaksi terveydenhuollon palvelujärjestelmää, jolloin esimerkiksi päivystyspotilaan hoitoketju on saumaton sekä saman hallinnon alla.

Organisaatiomuutoksella ei saavuteta suoria säästöjä. Siirron takia ei kustannustaso hyvinvointialueella myöskään nouse. Siirrossa palveluiden tulot ja menot siirtyvät toimialalta toiselle. Ensihoidon yhteistyö pelastustoimen kanssa jatkuu (esim. kalustojen huoltotoiminnassa, lisäksi pelastajat työskentelevät aiempaan tapaan ensihoidossa).

3. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinrakenne

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessaan seuraavat kysymykset:

Tarkastuslautakunnan kysymykset:

1. Miten ei-lakisääteisten toimielinten vaikuttavuutta ja tehokkuutta arvioidaan?
2. Miten hyvinvointialue linjaa viranhaltijoiden työajankäyttöä ja osallistumista toimielinten työskentelyssä?

Aluehallituksen lausunto

Ei-lakisääteisten toimielinten vaikuttavuuden ja tehokkuuden arviointi

Ei-lakisääteisten toimielinten toimintaa osana hyvinvointialueen toimielin kokonaisuutta arvioidaan parhaillaan osana toimielintyöskentelyn kokonaisarviointia ja arviointi valmistuu helmikuussa 2025. Alustavan aikataulun mukaan aluevaltuuston on tarkoitus päättää arvioinnin perusteella seuraavan valtuustokauden toimielinrakenteesta kokouksessaan 18.2.2025.

Viranhaltijoiden työajankäyttö ja osallistuminen toimielinten työskentelyssä

Viranhaltijoiden työajankäyttö vaihtelee merkittävästi toimielintyöskentelyssä. Asiasta ei ole erillisiä linjauksia, hallintosäännön mukaisesti kukin toimielin päättää viranhaltijoiden läsnäolo- ja puheoikeuksista kokouksiinsa tarpeen mukaan. Ensimmäisen valtuustokauden kokeuksien ja toimielintyöskentelyn arvioinnin yhteydessä on perusteltua myös arvioida viranhaltijoiden osallistumista toimielinten työskentelyyn. Toimielinten päätökset viranhaltijoiden läsnäolo- ja puheoikeuksista toimielinten kokouksiin päätetään uudelleen viimeistään seuraavan valtuustokauden alussa.

4. Muut väliraportin huomiot

Aluehallituksen lausunto

Aluehallituksen yleinen huomio väliarvioinnista

Aluehallitus pitää tarkastuslautakunnan väliarvioinnin laatimista perusteltuna. Aluehallitus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota väliarvioinnin teemojen valintaan. Teemojen valinnassa olisi hyvä huomioida esimerkiksi asioiden mahdollinen keskeneräisyys siten, että riski päällekkäiseen työhön pystytään eliminoimaan. Teemojen tulisi myös mahdollisimman hyvin tukea aluevaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointia.

Väliarvioinnin henkilöstöön liittyvät huomiot

Vuokratyövoiman kustannukset

Tarkastuslautakunnan väliarvioinnissa (s. 22) esitetyt vuokratyövoiman kulut tammi-kesäkuulta vuosina 2023 ja 2024 eivät ole täysin vertailukelpoisia. Kuluja kirjattiin vuonna 2023 työvoiman vuokraus -tilin lisäksi myös muilta tileiltä (mm. asiakaspalvelujen ostot). Hyvinvointialueen tavoitteena on suunnitelmallisesti vähentää vuokratyön käyttöä.

Hyvinvointialueen keskitetty varahenkilöstöyksikkö aloitti toimintansa 1.3.2024. Varahenkilöstöyksikköön on tarkoitus keskittää hoitajien (lähihoitajien ja sairaanhoitajien) äkillisten poissaolojen vuokratyövoiman koordinointi osana äkillisiin poissaoloihin vastaamista. Varahenkilöstöyksikköön ei ole keskitetty kaikkea vuokratyövoiman hankintaa, vaan palvelut hoitavat omalta osaltaan vuokratyön hankinnan pidempiaikaisiin tarpeisiin esim. lääkäri- ja eri alojen asiantuntijatyön osalta.

Äkillisten poissaolojen (hoidon ja hoivan ammatit) vuokratyön hankintaan koti- ja asumispalvelujen hoitotyön kilpailutus saadaan päätökseen alkuvuodesta 2025 ja siihen liittyvä prosessi laadittu koti- ja asumispalveluiden ja varahenkilöstöyksikön välille.

Äkillisten poissaolojen kustannusten kokonaiskuvan saamiseksi on tärkeää vuokratyövoiman käytön ohella seurata ja arvioida myös muita kustannuksia, kuten paikallisten sopimusten mukaisia kuluja, joista suurimmat tuplavuoro- ja hälytysrahakorvaus, ylitöitä, alle 13 vuorokauden mittaisten työsopimusten kustannuksia (=keikkalaisia).

Vuoden 2025 talousarvioon sisältyy HR-palvelujen varahenkilöstöyksikölle miljoonan euron lisärahoitus varahenkilöiden palkkakuluihin. Se mahdollistaa henkilöstön lisääminen ja sitä kautta edellä mainittujen muiden äkillisten poissaolojen kustannusten alenemisen hoitotyön osalta.

Lomapalkkavelka ja vuosilomaohjeistus

Hyvinvointialueiden talousraportoinnin ohjeiden mukaan lomapalkkavelkaa ei esitetä todellisen velan mukaisena, koska velan määrä vaihtelee merkittävästi tilikauden aikana. Lomapalkkavelka otetaan huomioon tasaisesti laskettuna osuutena koko vuoden arvioidusta muutoksesta, jos se on olennainen.

Vuodelle 2024 käytäntöä on muutettu siten, että tieto lomapalkkavelan määrästä kunkin kuukauden lopussa on käytettävissä. 5/2024 alkaen hyvinvointialue on saanut Monetralta kuukausittain tiedon lomapalkkavelan määrästä. Edelleenkin tämän tiedon perusteella ei ole pystytty arvioimaan luotettavasti lopullisen lomapalkkavelan muutoksen tulosvaikutteista kirjausta tilinpäätösvaiheessa. Vuoden lopun lomapalkkavelan tilanteeseen vaikuttaa vielä loppuvuoden aikana kertyvät lomapäivät ja loppuvuoden aikana pidettävät vuosilomat, samoin kuin mahdolliset muutokset henkilöstössä ja palkoissa. Arvion tekemistä on vaikeuttanut myös se, että kuukausikohtaista vertailutietoa pitämättömien lomapäivien tilanteesta ja euro-määräisestä arvosta ei ole käytettävissä aikaisemmilta vuosilta, eikä lomapalkkavelan tulevaa kehitystä siten ole pystytty arvioimaan myöskään historiatietoon perustuen.

Tilinpäätösennusteen laatimisessa tietoa lomapalkkavelasta on hyödynnetty palvelualueittain mahdollisuuksien mukaan, mutta luotettavaa hyvinvointialuetasoista arviota ei ole pystytty tekemään. Tieto lomapalkkavelan kehityksestä on lisätty myös aluehallitukselle toimitettavaan toiminnan ja talouden kuukausiraporttiin.

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosilomaohjeessa on ohjeistettu esihenkilöitä ja työntekijöitä vuosiloma-asioissa. Ohjeen mukaan pääperiaatteena on, että vuosilomasta tehdään kokonaissuunnitelma, jossa suunnitellaan sekä kesäloman että muun loman ajankohdat. Vuosilomalain mukaan lomakausi on 2.5. alkava ja seuraavana vuonna 30.9. päättyvä ajanjakso. Tänä aikana kuluvan lomavuoden lomat pidetään. Kokonaissuunnitelman tavoitteena on varmistaa vuosilomien pito ja niiden jakautuminen työntekijän työssä jaksamista tukevasti läpi vuoden. Työntekijä näkee oman vuosiloma-oikeuden ja jäljellä olevat vuosiloma-/säästövapaapäivät henkilöstöportaalista.

Vuosilomaohjeen mukaan esihenkilön tehtävänä on huolehtia, että vuosilomat suunnitellaan ja pidetään. Vuosiloma on annettava, vaikka työntekijä olisi pitkällä virka- tai työvapaalla kuten vanhempain-, hoito- tai vuorotteluvapaalla. Lähtökohtaisesti edellisen vuoden pitämättömät vuosilomapäivät tulee käyttää ennen seuraavan lomavuoden vuosilomapäiviä. Esimerkiksi vuoden 2023 vuosilomapäivät tulee olla käytettynä ennen kuin käytetään vuoden 2024 vuosilomapäiviä.

Vuosiloma annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana, ellei työnantaja ja työntekijä sovi loman pitämisestä virka- ja työehtosopimuksen mahdollistamissa tilanteissa toisin. Edellisen vuoden pitämättömät vuosilomapäivät tulee käyttää ennen seuraavan lomavuoden vuosilomapäiviä.

Säästövapaasta on työnantajalle erillinen ohje. Työntekijä voi säästää 15 vuosilomapäivää ylittävän osan kultakin lomanmääräytymisvuodelta ansaitsemistaan vuosilomapäivistä pidettäväksi ko. vuosilomakautta seuraavan vuosilomakauden jälkeen säästövapaana. Säästettävien päivien pitoajankohdasta sovitaan esihenkilön kanssa säästövapaasta sopimisen yhteydessä.

Säästövapaata voi olla enimmillään 30 päivää. Säästövapaat ovat käytettävissä aikaisintaan kuluva kesälomakautta seuraavan lomakauden jälkeen. Esimerkki: lomanmääräytymisvuodelta 1.4.2022 - 31.3.2023 jääneitä säästövapaita voi käyttää aikaisintaan 1.10.2024 alkaen.

HR-tietojärjestelmät näyttävät esihenkilölle pitämättömät lomapäivät henkilön takaa eivät tällä hetkellä tuota näkymää toimipisteen kaikkien henkilöiden yhteenvedosta. HR aloittaa vuoden 2025 alusta palkkahallinnon järjestelmästä neljännesvuosittain raportoinnin, jossa esihenkilö saa yhteenvedon oman henkilöstönsä pitämättömistä vuosilomapäivistä.